



## DOSSIER DE PREMSA



## El món des d'una rajola!

**Del 4 de febrer al 12 d'abril de 2009**

**Biblioteca Museu Víctor Balaguer  
Vilanova i la Geltrú**

Organització  
**Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona**



# **ÍNDEX**

**L'exposició**

**Àmbits temàtics**

**Crèdits**

**Activitats complementàries**



## L'exposició

L'oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona organitza exposicions itinerants per a donar a conèixer els fons dels museus que formen part de la Xarxa de Museus Locals. En la línia de les dues exposicions realitzades amb aquest objectiu (***La Finestra Oberta. Paisatgisme català, 1850-1936***, i ***On són les dones? Espais femenins de l'art català dels segles XIX i XX***), es presenta aquesta proposta ***El món des d'una rajola!***

L'exposició es centra en la **rajola catalana d'arts i oficis**, un important testimoni de la història i de la vida popular catalanes des de mitjans del segle XVII fins a finals del XIX. En l'organització de la mostra participen diferents museus de la Xarxa els quals conserven en els seus fons exemples d'aquest art. Les peces provenen principalment del Museu Cau Ferrat de Sitges, del Museu Municipal Vicenç Ros i l'Enrajolada de Martorell, el Museu Can Tinturé d'Esplugues del Llobregat, el Museu d'Història de Sabadell, el Vinseum de Vilafranca del Penedès i el Museu Víctor Balaguer. La selecció ha anat a càrrec de l'antropòloga Josefina Roma, comissària de l'exposició.



**El valor artístic de la rajola catalana d'arts i oficis no es pot deslligar de la seva funció de ser un element de transmissió d'informació de la societat del moment.**

Els motius representats són molt diversos, i no necessàriament fan referència a un art o un ofici. Els artistes prenen com a font d'inspiració les auques, els gravats i les estampes, la rajoleria d'altres països i el món que els envoltava. L'exposició posa de manifest aquesta varietat iconogràfica en la que s'hi representen moments de la vida quotidiana, la cultura popular, flors, fruites, vaixells, indrets concrets, sols i llunes i animals domèstics, salvatges o mitològics.

Les peces s'han agrupat en cinc àmbits temàtics acompanyats per un plafó explicatiu, mostrant el contingut amb materials de suport i de forma molt didàctica i entenedora:

- **espai introductori**
- **les rajoles d'oficis**
- **finestres del món**
- **tradició i cultura popular**
- **univers simbòlic**

Tanca aquest recorregut un audiovisual sobre el món del col·leccionisme de ceràmica.

La sala d'exposicions temporals acull aquesta mostra i a la vegada es proposa també una visita a la col·lecció de rajoles exposades a la Sala d'Etnografia i Arts Decoratives del Museu Balaguer.

**La inauguració tindrà lloc el dimecres 4 de febrer a les 20h.**



## Àmbits temàtics

### ESPAI 1: Espai introductor

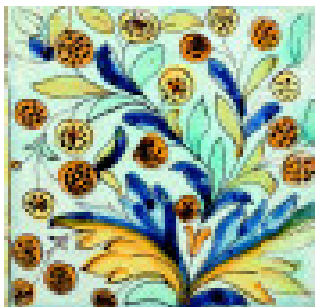
**Les rajoles d'arts i oficis són una de les reproduccions més representatives de la ceràmica catalana.** La seva producció s'inicia a principis del segle XVII i evoluciona fins arribar al XIX, generant una gran varietat de models i temàtiques.

El material utilitzat per l'elaboració de la rajola és la **ceràmica**, i els **diferents motius** que s'hi representen es caracteritzen per una **gran varietat cromàtica**.



La **rajola d'oficis** conté una **imatge figurativa i monotemàtica sobre fons blanc**. Cada rajola està enquadrada en un marc pintat sobre la mateixa ceràmica i enriquit amb motius ornamentals. S'utilitzaven per **revestir parets**, i **obeïen a una funció decorativa i també higiènica**, doncs evitaven les humitats. És per aquest motiu que es disposaven en espais com les cuines, els rentamans i les comunes.

Els antecedents més directes els trobem a la Itàlia del Renaixement.



La **rajola de mostra** destaca per la seva producció abundant. Aquest tipus de rajola presenta una temàtica geomètrica i motius figuratius, i s'emprava principalment per cobrir grans superfícies.

El que permet diferenciar una de l'altra, és que la rajola d'arts i oficis té sempre un fons dibuixat i s'enquadra en un marc pintat.

### ESPAI 2: Les rajoles d'oficis

La rajola d'arts i oficis rep aquest nom pel fet que, habitualment, representa l'home o la dona desenvolupant les tasques que per tradició li eren pròpies. Encara que també són freqüents els motius que fan referència a altres temàtiques.

En aquest espai s'han agrupat rajoles que representen diversos oficis, molts dels quals ja han desaparegut, com els d'estanyapaelles, els paraires, etc. I rajoles que representen músics amb diversos instruments. Per contextualitzar aquestes rajoles s'han inclòs eines relacionades amb alguns dels oficis, així com un element d'àudio interactiu que permet al visitant escoltar la música tradicional que s'interpretava amb alguns dels instruments que apareixen en les rajoles de músics.



### **ESPAI 3: Finestres del món**

La rajola es converteix en un document gràfic del passat, i aquest àmbit posa de manifest la informació sobre la societat i cultura catalanes que ens aporten les peces ja que sovint retrataven el món que els envoltava. Les peces s'han agrupat en diversos temes: vida quotidiana, l'entorn i la natura i les produccions de l'home.

### **ESPAI 4: Tradició i cultura popular**



Els calendaris de festes populars ja es representaven en el segle XVIII en auques i en rajoles, i sintetitzaven els costums més característics de la festa. Alguns d'aquests elements festius encara ara perviuen, com és el cas de la processó del Corpus.

### **ESPAI 5: Univers simbòlic**

Una de les fonts iconogràfiques en què s'inspiren les rajoles catalanes és l'Auca del Sol i la Lluna, estampada sobre paper cap l'any 1670.

L'auca és una producció gràfica catalana que sembla que té l'origen en un joc d'atzar del segle XVII, en el que hi havia quaranta-vuit figures encasellades sobre un tauler o pergami, inicialment disposades en forma circular o espiral. Algunes de les figures que hi són representades com són el Sol, la Lluna, els estels o els signes del zodíac podrien tenir, com el joc de l'oca i altres de semblants, un origen endevinatori.

### **ESPAI 6: Audiovisual**

L'audiovisual apropa al visitant al col·leccionisme de ceràmica i d'aquest tipus de rajoles, que començà a despuntar a la segona meitat del segle XIX. En aquell moment hi ha una sensibilització sobre la importància de les manifestacions artístiques fins aleshores considerades arts menors o arts decoratives, com ara la ceràmica, el ferro, el vidre... I es comença a reivindicar el seu valor estètic i artístic. Neixen així un seguit de col·leccions marcades per una nova concepció moderna i romàntica, pel que comporta d'idealització del passat. La defensa de la pròpia cultura, del sentiment d'identitat com a poble català, condiciona també l'esperit d'aquest nou enfocament del col·leccionisme. És en aquest context que cal situar el que avui en dia es consideren les col·leccions de ceràmica i d'arts de l'objecte, on les rajoles d'oficis juguen un paper cabdal. I entre les quals destaca, entre altres, la col·lecció del Museu Víctor Balaguer.





## **Crèdits**

### **Producció**

Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona  
Consorti de Patrimoni de Sitges  
Museu Municipal Vicenç Ros de Martorell  
L'Enrajolada, Casa Museu Santacana  
Can Tinturé. Col·lecció de rajola de mostra Salvador Miquel

#### Museus participants:

- Museu d'Història de Sabadell
- Museu Víctor Balaguer
- Vinseum. Museu de les cultures del vi de Vilafranca del Penedès
- Museu Abelló de Mollet del Vallès
- Museu d'Arenys de Mar
- Museu de l'Art de la Pell de Vic
- Museu Industrial del Ter de Manlleu
- Museu de Mataró
- Museu de la Nàutica del Masnou
- Museu de Terrassa
- Museu Torre Balldovina de Santa Coloma de Gramanet
- Museu de Sant Boi

### **Comissariat**

Josefina Roma



## Activitats complementàries

- **Visites comentades pel públic general**

**Visita comentada a la mostra i a la col·lecció de rajoles del Museu.**  
Diumenge 15 de febrer i 12 d'abril a les 12 h

**Mirades d'art al Víctor Balaguer: la col·lecció de ceràmica. Visita comentada.** Diumenge 15 de març a les 12 h

- **Activitat familiar: Decorem rajoles!** Diumenge 29 de març a les 12 h. Edat: de 3 a 7 anys. Preu: 4 euros per nen/a. Acompanyant gratuït. Places limitades. Cal reserva prèvia.
- **Visites i tallers per a grups escolars amb reserva prèvia.**

---

### Lloc i dates

### El món des d'una rajola!

**Del 4 de febrer al 12 d'abril de 2008**

#### **Biblioteca Museu Víctor Balaguer**

Av. Víctor Balaguer, s/n. 08800 Vilanova i la Geltrú

Tel 93 815 42 02 – Fax 93 815 36 84

[www.victorbalaguer.cat](http://www.victorbalaguer.cat)

[informacio@victorbalaguer.cat](mailto:informacio@victorbalaguer.cat)

#### **HORARIS:**

De dimarts a dissabte de 10 a 14 h i de 16 a 19, excepte dijous, de 18 a 21 h

Diumenges de 10 a 14 h. Dilluns tancat